

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ในประเด็นต่อไปนี้ คือ 1) สภาพการจัดทำและปัญหาอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) สภาพการใช้และปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 12 โรงเรียน กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะอนุกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 155 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาข้อมูลรายกรณีในโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ คณะอนุกรรมการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสังเกต สัมภาษณ์ การศึกษาแบบสนทนากลุ่ม และศึกษาข้อมูลจากเอกสารทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลแบบสามเส้า ในด้านบุคคลผู้ให้ข้อมูล ด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ปรากฏว่า 1) สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือการจัดทำสาระของหลักสูตร สภาพปัญหาอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ “ปานกลาง” โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณธรรมอันพึงประสงค์ 2) สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้และการเตรียมบุคลากร ตามลำดับ สภาพปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ “ปานกลาง” โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการเตรียมวัสดุ สื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ ตามลำดับ

ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 จากการศึกษารายกรณี พบว่า โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษามีการพัฒนาหลักสูตร ในด้านการจัดทำและการใช้สูตรโดยยึดแนวทางของกรมวิชาการอย่างเคร่งครัด ผู้บริหารและครูมีความกระตือรือร้นในการจัดทำและการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งโรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้วเสร็จทั้งในส่วนการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดโครงสร้างหลักสูตร การจัดทำสาระของหลักสูตร การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้ และการกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลและการนำหลักสูตรไปใช้ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2545 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จัดโครงสร้างเวลาเรียน ช่วงชั้นละ 120 ชั่วโมงต่อปี ซึ่งผลจากการใช้หลักสูตร พบว่าครูผู้สอนประสบปัญหาในการจัดเตรียมวัสดุ สื่ออุปกรณ์และอาคารสถานที่ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้และการวัดและการประเมินผล เนื่องจากครูผู้สอนขาดความมั่นใจในการใช้หลักสูตร

The purpose of this study was to study school based curriculum development problem and obstacle in school based curriculum development of Social Studies, Religion and Culture based on Basic Education Curriculum, B.E. 2544 of Pilot and Network Schools of The Department of General Education in Roi-et Province in the following issued: 1) management and problem of management of school based curriculum development, 2) implementation and obstacle of school based curriculum. The research was divided into two steps: Step 1 was survey research of one Pilot and 11 Network Schools of The Department of General Education in Roi-et Province. Population and sample of research were 155 subcommittee of school based curriculum development of Social Studies, Religion and Culture. Data were collected with the questionnaires constructed by the researcher Data were analyzed by using computer program SPSS for WINDOWS to calculate Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation, Step 2 was case study in a pilot school. Data were collected by questionnaires, observation, interview, focus group discussion, and documentary study. Data were investigate reliability by triangulation, and Induction Conclusion.

For the research finding of Step 1, found That : 1) The state of school based curriculum development of Social Studies, Religion and Culture in the overall was in "High" level. The problem and obstacle of school based curriculum development. the overall included problem in "Moderate" level, The highest of problem was learning un : development, and determination of vision, mission, objective and desirable ethic, 2) State of school based curriculum implementation of Social Studies, Religion and Culture the overall was in "High" level. The highest level were learning media development and personnel development respectively, for the problem and obstacle in school based curriculum implementation, the overall was in " Moderate" level. The highest levels of problem were curriculum publicity and development of material, media, building and site respectively.

For the research findings of Step 2 from case study, found that school developed curriculum based on Academic Department Guideline strictly. The administrator and teacher agreed in development and implementation school curriculum, course description, learning unit, lesson plan, and determination of measurement and evaluation were constructed and implementation since the first semester, 2002 academic year. For learning time structure of Social Studies, Religion, and Culture were 120 hours a year for each grade. According to the results of curriculum implementation, found that teachers lacked of confidence and faced with problem of preparation the material, media, implementation measurement and evaluation.